

Plan odnowy miejscowości
Zgłowiączka
sołectwo Milżynek

I Charakterystyka miejscowości

Zgłowiączka jest jedną z 48 miejscowości należących do gminy Lubraniec, położonej w południowej części województwa kujawsko - pomorskiego, w powiecie włocławskim. Gmina ta obejmuje część atrakcyjnego, zarówno pod względem historycznym jak i geograficznym, regionu Kujaw.

Jej ogólna powierzchnia wynosi 14.818 ha, z czego miasto zajmuje powierzchnię 194 ha, natomiast wieś 14.624 ha. Administracyjnie podzielona jest ona na 32 sołectwa i miasto Lubraniec, będące siedzibą władz samorządowych. Położone jest ono 23 km na południowy zachód od Włocławka i należy do jednych z najstarszych miejscowości w Polsce. Najstarsza wzmianka o nim pochodzi z 1325r.

Na terenie gminy mieszka ogółem 10.408 osób, z czego 7.103 osoby to mieszkańcy wsi, natomiast 3.305 osób to mieszkańcy Lubrańca.

Gmina Lubraniec jest typowo rolniczym regionem, zróżnicowany pod względem geograficznym. O jej atrakcyjności decydują: czyste powietrze, lasy, rzeka Zgłowiączka wraz z dopływami. Gmina posiada liczne pamiątki przeszłości. Są to głównie zabytki architektury sakralnej, zespoły pałacowo - dworskie oraz dwory ziemiańskie. Wyróżnić należy tu przede wszystkim:

- kościół parafialny w Lubrańcu wybudowany w stylu neogotyckim,
- dawną synagogę żydowską w Lubrańcu z pierwszej połowy XIXw., wybudowaną w stylu barokowym,
- zespół pałacowo-parkowy w Lubrańcu z ok. 1827r.,
- rezerwat archeologiczny w Sarnowie składający się z 9 zrekonstruowanych grobów megalitycznych pochówku ludności pucharów lejkowatych i kultury amfor kulistych sprzed ponad 5.000 lat,
- XVIII – wieczny drewniany kościół p.w. Św. Trójcy w Dąbiu Kujawskim.

Przez teren gminy przebiegają dwa szlaki turystyczne wytyczone przez PTTK. Pierwszy z nich to kajakowy Szlak Zgłowiączki obejmujący 79-kilometrową trasę od Jeziora Głuszyńskiego poprzez Głuszynek, Rybiny, Chalno, Topólkę, **Zgłowiączkę, Borek, Lubraniec (gmina Lubraniec)**, Kazanie, Brześć Kuj., Nowy Młyn, Wieniec, Machnacz, Mazury do Włocławka. Drugi to samochodowy Szlak Powstania Styczniowego na Kujawach. Obejmuje on

trasę od Włocławka przez Nieszawę, Aleksandrów Kuj., Służewo, Zakrzewo, Dobre, Radziejów, Piotrków Kuj., Izbicę Kuj., **Lubraniec**, Brześć Kuj. do Włocławka.

Tereny leśne w gminie nie stanowią zwartego kompleksu. Tworzą je tzw. uroczyska (np. uroczysko Sarnowo, Borucin, Kazanie, Marysin, Dęby Janiszewskie).

W składzie gatunkowym dominuje sosna pospolita, następnie olsza, dąb, brzoza, modrzew, jesion, świerk oraz gatunki rzadziej spotykane jak: sosna wejmutka, sosna czarna, dagleżja, a nawet, choć bardzo nielicznie, jodła.

Teren Leśnictwa Lubraniec to także miejsce występowania rzadkich gatunków fauny i flory. Ze świata zwierząt jest nim wydra, żyjąca w dolinie rzeki Zgłowiączki oraz jenot, drapieżnik zamieszkujący zabagnione i zarośnięte tereny nadrzeczne.

W wielkiej rodzinie ptaków zaobserwować tutaj można m.in. bociana czarnego, żurawia, kulika wielkiego i bardzo rzadki już dziś klejnot wśród ptaków występujących w Polsce – zimorodka.

W świecie roślin występują tak rzadkie i podlegające ochronie gatunki jak: pełnik europejski, listera jajowata, lilia złotogłów i pierwiosnek lekarski jak również jedno z najbogatszych na terenie Polski nizinnej - stanowisko tojadu dziobatego.

II Inwentaryzacja zasobów

Zgłowiączka położona jest w południowej części gminy, w odległości ok. 6 km od Lubrańca. Wspólnie z miejscowościami Borek i Milżynek wchodzi w skład sołectwa Milżynek, na terenie którego mieszka ogółem 313 osób (141 kobiet, 172 mężczyzn), w tym 59 dzieci i młodzieży. W samej Zgłowiączce liczba mieszkańców wynosi 124 osoby (53 kobiety i 71 mężczyzn), w tym 30 dzieci.

Jest typową wsią rolniczą. Dominuje tu uprawa zbóż jarych i ozimych, ziemniaków i buraków cukrowych. Hodowla opiera się na trzodzie chlewnej i bydło mlecznym.

Posiada też liczne walory turystyczne. Na uwagę zasługuje tu przepiękny krajobraz z rosnącym niedaleko wsi lasem i przepływającą opodal rzeką Zgłowiączką. Jest tu czyste powietrze i niczym nie skażona gleba.

Zgłowiączka jest miejscowością, której dzieje sięgają końca XI wieku. Jej mieszkańcy początkowo trudnili się rolnictwem i hodowlą. W XIII stuleciu wieś stała się znaczącym ośrodkiem gospodarczym, w którym głównie zajmowano się solowarstwem i hutnictwem. Nadzór nad ośrodkiem i rozwijającym się handlem sprawował gród. Istniał również drewniany parafialny kościół.

Najazd Krzyżaków w połowie XIV w. zniszczył wieś. Ocalał kościół, dzięki któremu Zgłowiączka przetrwała najgorszy okres w swych dziejach.

Na początku XVI w. przeszła w posiadanie kanoników regularnych w Lubrańcu. Kanonicy utworzyli tu gospodarstwo folwarczne. Z ich inicjatywy, a wsparciu finansowym fundatorów, pobudowano nowy, murowany kościół w stylu gotyckim, wzmiankowany w późniejszych dokumentach p.w. Narodzenia Najświętszej Panny Marii.

W 1568r. innowierca Jakub Chlewicki skonfiskował dobra kanoników, w tym i Zgłowiączkę.

W pierwszej połowie XVII w. kanonicy ponownie przejęli Zgłowiączkę, nie odbudowując zniszczonych zabudowań, a nowe wznosząc bliżej kościoła. Wieś pozostała ich własnością do czasu likwidacji klasztoru w 1819r. W 1820r. nabył ją Henryk Mierzyński. Prawdopodobnie to on pobudował w pobliżu kościoła nowy gliniany dworek kryty strzechą. Tu mieszkał dzierżawca Orpiszewski, którego w 1848r. poślubiła Maria Wodzińska – malarka i poetka, swego czasu muza Słowackiego i Chopina.

W późniejszym czasie właścicielami wsi zostali Lniscy, po nich Borzymowie.

W 1917r. mieszkańcy Zgłowiączki wzniesli Tadeuszowi Kościuszce pomnik, by uczcić 100 rocznicę jego śmierci.

W 1929r., na działce przekazanej przez Jadwigę i Stefana Borzymów, wysiłkiem władz powiatu i pomocy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pobudowano 7-klasową szkołę powszechną z salą gimnastyczną i osobnym budynkiem mieszkalnym dla nauczycieli.

Wkrótce też ze składek wzniesiono Dom Parafialny, w którym miejscowy amatorski zespół teatralny poprzez inscenizację utworów literackich umożliwiał mieszkańcom kontakt z kulturą.

Po wojnie we wsi powstał obecny układ gospodarstw. W latach 1978 – 1983 ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia i składek społeczeństwa pobudowano Ośrodek Zdrowia, a w 1986r. oddano do użytku Dom Strażaka.

17 czerwca 2001r. miała miejsce uroczystość odsłonięcia odbudowanego pomnika Tadeusza Kościuszki, połączona z nadaniem imienia szkole i wręczeniem sztandaru.

Staraniem władz samorządowych, odnowione pomieszczenia byłej placówki służby zdrowia przeznaczone zostały na Centrum Komunikacji Społecznej, w którym mieści się pracownia internetowa, biblioteka i oddział pocztowy.

O atrakcyjności zarówno Zgłowiączki, jak i całego sołectwa, decyduje ponadto bezpośrednie sąsiedztwo z Wolą Sosnową – miejscowością, z którą związany był Aleksander Laszenko – polski malarz, rysownik i podróżnik. W 1922r. asystował, prawdopodobnie jako jedyny Polak, w otwarciu grobowca Tutenchamona, z którego odkrywcą Howardem Carterem przyjaźnił się.

Od 1918r. mieszkał w Woli Sosnowej a później we Włocławku, gdzie miał pracownię malarską. W jego twórczości dominował pierwiastek orientalny. Swoje prace wystawiał w warszawskiej Zachęcie. Jego dorobek malarski uległ rozproszeniu, a częściowo zniszczeniu w czasie II wojny światowej.

Sąsiaduje ona również z miejscowością Sarnowo, w której znajduje się cmentarzysko tzw. „grobowców kujawskich”. Usytuowane jest ono w miejscowym kompleksie leśnym. Obiekt jest unikatowym w swoim rodzaju rezerwatem archeologicznym w Europie. Składa się z 9 zrekonstruowanych grobów megalitycznych pochówku ludności pucharów lejkowatych i kultury amfor kulistych sprzed 5.000 lat. Od miejsca występowania grobowce te nazywane są „kujawskimi”. Wśród miejscowej ludności określane są też jako „żalki”.

Ponadto zaledwie kilka kilometrów dzieli ją od Jeziora Głuszyńskiego i znanej w całym regionie urokliwej miejscowości wypoczynkowej Orle.

Zgłowiączka jest miejscowością zwodociagowaną i stelefonizowaną. Gospodarka ściekowa uregulowana została poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Miejscowość posiada połączenia komunikacyjne PKS. Istnieją na jej terenie sklepy spożywcze, prowadzona jest też działalność gospodarcza.

Zgłowiączka jest siedzibą Publicznej Szkoły Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki, do której uczęszcza ok. 100 dzieci z 12 okolicznych miejscowości (Borek, Czajno, Milżynek, częściowo Milżyn, Rabinowo, Redecz Wielki, Sułkowo, Zgłowiączka, Żydowo, Dęby Janiszewskie, Janiszewo, Wola Sosnowa).

Funkcjonuje tu również jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, posiadająca własną remizę. To wokół niej oraz wokół szkoły podstawowej toczy się całe życie kulturalne sołectwa.

Miejscowość posiada jednak szereg problemów. Nie jest zgazyfikowana. Wiaty przystankowe, stanowiące ważny element bezpieczeństwa drogowego, wymagają odnowy.

Również teren wokół strażnicy, będącej centrum życia kulturalnego, wymaga zagospodarowania. Brakuje też w pełni wyposażonego miejsca zabaw dla najmłodszych mieszkańców.

Mimo to mieszkańcy Zgłowiączki z wielkim zaangażowaniem i poświęceniem budują wizerunek swojej wsi, która reprezentowana jest przez sołtysa i Radę Sołecką. Zawsze gotowi są do wysiłku nie tylko na rzecz własnej społeczności, ale i całej gminy. Od wielu lat jej przedstawiciele zasiadają m.in. we władzach samorządowych (szczebla gminnego i powiatowego). Każdego roku aktywnie uczestniczą w dożynkach gminnych i parafialnych prezentując przepiękne wieńce i chleby będące wytworem ich rąk. Starają się zachowywać

obyczaje, tradycje i gwarę kujawską. Każdego roku, w miesiącu sierpniu, słynący z gościnności mieszkańcy Zgłowiączki podejmują pielgrzymów zmierzających do Częstochowy.

Znaczna grupa rolników tu mieszkających prowadzi intensywne starania o dotacje unijne. Pozyskane środki przeznaczone są na inwestycje w gospodarstwach.

III Analiza SWOT

Mocne strony:

- położenie blisko miasta Lubraniec i drogi wojewódzkiej Brześć Kuj. – Koło
- atrakcyjność przyrodnicza – czyste i nieskażone powietrze, przepiękny krajobraz
- położenie w gminie posiadającej bogatą historię oraz szereg cennych zabytków (usytuowanych m.in. na terenie sołectwa Milżynek), stanowiących atrakcję turystyczną
- pielęgnowanie tradycji i gwary kujawskiej
- duże zdolności organizacyjne mieszkańców
- poparcie mieszkańców dla realizowanych projektów
- bardzo dobrze układająca się współpraca z innymi sołectwami oraz władzami samorządowym
- poparcie władz samorządowych dla planowanych do realizacji zadań oraz wszelkiego rodzaju aktywizacji mieszkańców wsi
- opracowany plan odnowy miejscowości zawierający zadania wpływające na jej rozwój
- dzieci i młodzież uczące się w szkołach stopnia średniego i wyższego, z którymi związana jest przyszłość wsi
- bogata tradycja rolnicza
- istnienie sieci wodociągowej, energetycznej i telefonicznej
- uporządkowana gospodarka ściekowa poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków
- istnienie sklepów, szkoły podstawowej, Centrum Komunikacji Społecznej, Niepublicznego ZOZ oraz jednostki OSP
- istnienie połączeń komunikacyjnych (linia PKS)
- dostęp do Internetu (lokalna sieć radiowa)

Słabe strony:

- trudna sytuacja materialna mieszkańców spowodowana nieopłacalnością produkcji rolnej oraz wysokim stopniem bezrobocia
- niski poziom aktywności ekonomicznej społeczeństwa
- zbyt słabo rozwinięta działalność usługowa
- brak zagospodarowanego i uporządkowanego centrum wsi
- brak boiska oraz placu zabaw dla dzieci
- budynki użyteczności publicznej wymagające odnowy

Okazje:

- członkostwo Polski w Unii Europejskiej
- możliwość otrzymanie wsparcia finansowego z zewnętrznych źródeł
- podniesienie atrakcyjności turystycznej zarówno miejscowości jak i całego sołectwa
- możliwość rozwoju turystyki
- stworzenie wizerunku miejscowości przyjaznej dzieciom, młodzieży i osobom starszym
- podniesienie jakości życia i pracy mieszkańców wsi
- możliwość zacieśnienia relacji międzyludzkich i międzypokoleniowych
- możliwość organizowania różnego rodzaju imprez o charakterze rozrywkowym, kulturalnym i informacyjnym

Zagrożenia:

- brak pomocy finansowej na realizację zamierzonych celów
- brak integracji społeczności wiejskiej
- migracja młodych i wykształconych ludzi do miasta w poszukiwaniu lepszych perspektyw i pracy

IV Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć

W ramach programu odnowy miejscowości zaplanowana została realizacja następujących zadań:

- odnowa budynku CKS w Zgłowiączce
- utworzenie placu zabaw dla dzieci
- budowa boiska szkolnego wielofunkcyjnego o sztucznej nawierzchni przy szkole podstawowej

- odnowa budynku świetlicy OSP
- uporządkowanie terenu wokół świetlicy OSP
- odnowa wiat przystankowych
- odnowa figurek przydrożnych
- budowa przydomowych oczyszczalni na terenie sołectwa
- odtworzenie grodziska
- utworzenie ścieżek przyrodniczych
- ochrona roślinności i słonych łąk
- budowa oświetlenia ulicznego w kierunku miejscowości Borek i Janiszewo

Zadania inwestycyjne zawarte w „Planie odnowy miejscowości Zgłowiączka sołectwo Milżynek” obejmują lata 2012 – 2020.

Lp.	Nazwa zadania	Cel projektu	Harmonogram realizacji	Kwota oraz źródło pozyskania
1	Odnowa budynku CKS w Zgłowiączce	Poprawa wizerunku miejscowości,	2012 - 2014	200.000,00 PROW - LEADER, budżet gminy
2	Utworzenie placu zabaw dla dzieci	Zapewnienie dzieciom i młodzieży z terenów wiejskich zabawy i wypoczynku w odpowiednich warunkach	2012 - 2015	40.000,00 LEADER, budżet gminy
3	Budowa boiska szkolnego wielofunkcyjnego o sztucznej nawierzchni przy szkole podstawowej w Zgłowiączce	Zapewnienie dzieciom i młodzieży z terenów wiejskich zabawy i wypoczynku w odpowiednich warunkach	2012 - 2015	500.000,00 budżet gminy, PROW – LEADER, PO RYBY
4	Odnowa budynku świetlicy OSP	Poprawa wizerunku miejscowości	2012 - 2016	100.000,00 LEADER, budżet gminy
5	Uporządkowanie terenu wokół świetlicy OSP	Poprawa wizerunku miejscowości	2013 - 2018	50.000,00 LEADER, budżet gminy
6	Odnowa wiat przystankowych	Poprawa wizerunku miejscowości, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	2013 - 2015	5.000,00 Fundusz Sołecki
7	Odnowa figurek przydrożnych	Poprawa wizerunku miejscowości	2014 - 2016	5.000,00 Fundusz Sołecki
8	Budowa przydomowych oczyszczalni na terenie sołectwa	Uporządkowanie gospodarki ściekowej, poprawa jakości życia na obszarach wiejskich, ochrona środowiska	2014 - 2020	100.000,00 budżet gminy, PROW

9	Odtworzenie grodziska	Poprawa wizerunku miejscowości, rozwój turystyki, zachowanie lokalnego dziedzictwa historycznego	2014 - 2020	500.000,00 Budżet gminy, PROW, PO RYBY
10	Utworzenie ścieżek przyrodniczych	Poprawa wizerunku miejscowości, rozwój turystyki	2013 - 2020	50.000,00 Budżet gminy, PROW, PO RYBY, WFOŚiGW
11	Ochrona roślinności i słonych łąk	Poprawa wizerunku miejscowości, rozwój turystyki, ochrona środowiska naturalnego	2013 - 2020	50.000,00 Budżet gminy, PROW, PO RYBY, WFOŚiGW
12	Budowa oświetlenia ulicznego w kierunku miejscowości Borek i Janiszewo	Poprawa bezpieczeństwa, poprawa wizerunku miejscowości	2012-2016	50.000,00 Fundusz sołecki

Działanie zaplanowane do realizacji, polegające na odnowie budynku Centrum Komunikacji Społecznej, wpływać będzie na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwią rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłyną na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Po zakończeniu realizacji inwestycji poprawie ulegnie estetyka budynku CKS. W bardziej komfortowych warunkach mieszkańcy wsi i okolic spędzać będą wolny czas. Realizacja inwestycji przyczyni się do ożywienia życia kulturalnego oraz do aktywizacji mieszkańców obszaru objętego wnioskiem. Pozwoli również na pełniejsze wykorzystanie obiektu.

V Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia

Największa część projektów zaplanowanych do realizacji związana jest z zagospodarowaniem centrum miejscowości, które ma znaczący wpływ na zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz nawiązywanie i zacieśnianie kontaktów społecznych.

Na pierwszym miejscu wyznaczona została odnowa budynku Centrum Komunikacji Społecznej. W chwili obecnej CKS nie zaspokaja w pełni potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców sołectwa z uwagi na zły stan techniczny obiektu (m.in. duże ubytki ciepła). Po zakończeniu inwestycji CKS stanowić będzie centrum życia wsi. Będzie miejscem spotkań mieszkańców, organizacji szkoleń, spotkań informacyjnych, kulturalnych itp.

Kolejnym zaplanowanym zadaniem jest utworzenie boiska wielofunkcyjnego o sztucznej nawierzchni przy szkole podstawowej, z którego korzystać będą zarówno dzieci jak i dorośli mieszkańcy. Obiekt ten wykorzystywany będzie również do organizowania imprez sportowych oraz innych masowych imprez okolicznościowych.

W centrum miejscowości funkcjonuje świetlica wiejska, która mieści się w budynku remizy OSP. Mieszkańcy zaplanowali odnowę obiektu polegającą na wykonaniu elewacji. Budynek ten stanowi bowiem miejsce spotkań mieszkańców, miejsce organizowania imprez wiejskich, zebrań sołeckich oraz spotkań strażackich. Remont w/w budynku wpłynie na poprawę estetyki miejscowości oraz nadanie mu nowych funkcji społecznych.

Również teren wokół świetlicy zaplanowany został do zagospodarowania. Mieszkańcy zaplanowali utworzenie placu zabaw dla dzieci oraz miejsca rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców gminy (wykonanie miejsca do grilla, miejsca pod ognisko, ustawienie ławeczek, koszy na śmieci, tablic informacyjnych itp.).

Wszystkie zaplanowane do realizacji inwestycje kształtują obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne. Dotyczą one przede wszystkim centrum wsi i są ze sobą przestrzennie powiązane. Ich celem jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich, kultywowanie tradycji kujawskiej oraz nawiązywanie kontaktów międzyludzkich i międzypokoleniowych.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Lubrańcu

Kazimierz Magos